

1980 yılında İzmit'te doğan Bülent Şahin Erdeğer farklı sivil toplum kuruluşları çatısı altında yaptığı Kur'an çalışmalarlarıyla tanınıyor. Erdeğer, Kur'an çalışmalarının yanısıra meslek olarak yürüttüğü gazetecilik vesilesiyle Ortadoğunun bir çok ülkesinde bulundu. 2 yıl Suriye'de yaşayan Bülent Şahin Erdeğer 2013-2014 yılları arasında Anadolu Ajansı Libya Temsilciliği yaptı. Evli ve 2 çocuk sahibi olan ve halen AA'da başmuhabir olarak çalışan Erdeğer'in Ortadoğu üzerine bir çok dergide basılmış makalesi bulunmaktadır.

SURİYE'DE NE OLDU?

Öncelikle röportaj talebimizi geri çevirdiğiniz için size teşekkür ederiz. Röportajımızın yoğunluğu Işid üzerinde olacak ama bunlardan önce hatta Işid ortaya çıkmadan önce Suriye'deki iç savaş nasıl başladı buna değinelim? Biraz 2011'e dönelim. Bildiğim kadarıyla iç savaş başlamadan önce Suriye sahnesinde Işid diye bir şey yoktu. Muhaliflerle Baas rejimi vardı. Bu ikisi arasında ne oldu? Suriye'deki ateşi ilk olarak kim tutuşturdu?

Öncelikle önemli bir konuyu gündeme taşıdığınız için ben de size teşekkür ediyorum. Çünkü Suriye krizi, basit güncel bir sorun olmaktan öte Kur'an'da bize emredilen sorumluluklarımızla ilgili bir imtihandır. Ülkede 15 Mart 2011 yılında başlayan barışçıl muhalif gösterilerle olaylar başlamış oldu. Ancak 15 Mart'a kadar olayların arka planını bilmemiz gerekiyor. 70'lerden bu yana Suriye'de hüküm süren bir cunta yönetimi var. Türkiye insanının anlaması açısından şöyle bir örnek verebiliriz: 1980 ile 82 arası Türkiye'de bir sıkıyönetim/darbe yönetimi vardı. Daha sonra çok partili hayata geçilmişti. Türkiye'deki 80-82 arasındaki süreci elli yıldır Suriye

halkı yaşıyor. 70'lerden bu yana Baas partisi askerî bir darbe ile yönetimi ele geçirdi ve daha sonra bu askerî yönetim 2011'in 15 Martına kadar bütün Suriye'de hüküm sürüyordu.

SURİYE'DE NE OLDU?

Baas rejiminden önce nasıl bir yönetim vardı?

Kronolojiyi daha geriye çekersek Osmanlı yönetimi, Osmanlı yönetiminden sonra Fransız mandası, Fransız mandasından sonra 2. Dünya Savaşı'nın etkisiyle/değişen dünya dengeleri nedeniyle Fransa bölgeden çekiliyor ve daha sonra erken kalkanın darbe yaptığı istikrarsız, 1950'lerden 70'lere kadar sürekli, hatta ayda bir darbe olan ülke konumundaydı. Daha sonra Baas rejimi askerî darbe yaptı. "Arap milliyetçisi Baas sosyalizmi"nin yükseldiği bir dönem. Mısır olsun, Irak olsun bölgedeki birçok yerde laik Arap milliyetçisi rejimler Sovyetler Birliği'nin büyük bir aktör olması dolayısıyla -dünyada biliyorsunuz soğuk savaş var- iktidara geldi. Suriye'de de Baas rejimi askerî bir darbe ile yönetime el koydu. Önce üç kişi darbe yapıyorlar, üç kişiden birisi olan Hafız Esed daha sonra darbe yaptığı diğer arkadaşlarını da yakalıyor ve kendisi bir darbe yapıyor. Sonra da 50 yıla yakın bir diktatörlükle Suriye yönetiliyor. 15 Mart 2011'e kadar.

Suriye'de halkın hiçbir konuda söz hakkı bulunmuyordu. Sosyal konularda kararları Esed ailesi ve ona sadık bir grup asker-bürokrat veriyordu. Bu denetimsizlik hantal bürokrasiyi, hesabı sorulmayan yolsuzlukları, farklı düşünen ya da en ufak itirazı bulunan herkesin vahşi biçimde bastırılmasını beraberinde getiriyordu. Rejim kendisini Esed'in Nusayri olması dolayısıyla ülkenin %10'unu oluşturan Nusayrilere ayrıcalıklar tanısa da temel ayak olarak halkı uyuşturan geleneksel Sünni tarikatlarla ve işadamlarına dayıyordu.

Peki 15 Mart'ta ne oldu? Biraz da yükselen "Arap Baharı" sürecinden cesaret alan insanlar; Fitri haklarını talep etmeye başladılar. Özgürce genel seçimlerin yapılmasını talep ettiler, Beşşar Esed'in reform yapmasını, ülkedeki bu katılığı yumuşatmasını ve bunlarla ilgili reform taleplerini dile getirdiler. Altı ay boyunca 15 Mart 2011'den Ağustos 2011'e kadar tamamen Cuma namazları çıkışı camilerden çıkarak barışçıl, silahlara başvurmadan gösteriler yaptılar. Bu altı aylık süre boyunca da rejimin cevabı, ağır silahlarla bu insanların üzerine ateş açmak oldu. İlk altı aylık dönemden sonra ordudan ayrılmalar başladı ve insanlar kendi köylerini, şehirlerini korumak için silaha sarılmak zorunda kaldılar. Daha doğrusu bir savunma savaşına kaymak zorunda bırakıldılar, bu da Suriye'deki devrim hareketini ya da muhalif hareketi silahlı bir boyuta taşıdı ve Özgür Suriye

Ordusu (ÖSO) çatısı altında –bizim Türkiye'deki Kuvâyi Milliye hareketine benzeyen- kendiliğinden oluşan, ordudan ayrılanlar ve halktan müteşekkil direniş hattı oluşturuldu ve olay bir iç savaşa dönüştü. İç savaş sırasında muhalifler kendi aralarında siyasi dünya görüşlerine göre farklı yapı ve örgütler çatısı altında şekillenmeye başladılar. Örneğin bugün Suriye'nin en büyük silahlı direniş hareketi olan "Ahraruş Şam İslâmî Hareketi" (Şam Özgürleri) ve Ceyşu'l İslam (İslâm Ordusu) böyle doğdu. Bu hareketler ÖSO ile beraber hareket ediyor ve azamî oranda birbirleriyle çatışmamaya çalışıyorlar. Hatta "İslâm Cephesi" ya da "Fetih Ordusu" gibi çatı yapılanmalarda buluşarak zaman zaman hem Esed rejimine hem de İşid'e karşı birlikte savaşıyorlar.

duğunca kopma gibi psikolojik bir hal bulunuyor. Özellikle bunu Siyonizm ideolojisinde de görüyoruz. Yani dünya umurunda değil, istediği kadar şiddet uyguluyor önemli olan o kafasındaki kesin doğruyu/mutlakı gerçekleştirme. O mutlak karşısındaki her şeyi de düşman görüyor ve şeytanlaştırarak yok edilmesi gerekenler şeklinde kategorize ediyor. Bu bir stüdyo işi değil, şu anlamda: İşid elbette teknolojiyi çok iyi kullanıyor özellikle Batı'dan gelen yeni Müslüman olmuş ve İşid'e katılmış birçok militanı var örgütün. Burada komplo teorisi kurmaktansa İşid'i anlamamız gerektiğini düşünüyorum. İşid'in zihniyeti geleneksel bir zihniyet ama bu geleneksel zihniyet çok damıtılmış bir hadisçilik. Bildiğimiz geleneğin de –gelenek

KORKUTMA VE İNTİKAM

Yani bu ateşi Esed yaktı ve daha sonra da söndüremedi. Peki, İşid bizlerin gördüğü kadar büyük ve zalim bir örgüt mü? Yoksa bu bir algı operasyonu mu? Videolarını gördüğümüz İşidcilerin yüzlerinin kapalı olması bunun bir stüdyo işi olmasına bağlanabilir mi?

Öncelikle şunu anlamamız gerekiyor, geleneksel din anlayışının özellikle bu tarz fundamentalist dediğimiz "köktenci, aşırı idealist" hareketler de tek bir hedefe kilitlenme ve gerçeklikten mümkün ol-

olarak kastettiğimiz dört mezhep, Ehl-i Sünnet ve'l Cemaat- ötesinde "Esas Ehl-i Sünnet'in kendisi olduğunu" iddia eden ve diğer tüm Ehl-i Sünnet'i de dışlayan, onları bozulmuş, Ehl-i Sünnet'ten ayrılmış yollar olduğunu iddia eden "Damıtılmış, en kristalize olmuş Sünnilik" şeklinde tanımlayabiliriz İşid'i.

Bu ruh hali, bu psikolojik, şizofrenik hâl İşid'in yöntemlerine yansıyor. İşid'in iki yöntemi var bu konuda. İşid yöntemlerinde iki şey hedefliyor görebildiğim kadarıyla; Biricisi karşıtlarını korkutmak ve sindirmek yani korku yoluyla –mesela kafa kesme,

infaz görüntülerinin psikopat bir fantezi şeklinde videolara yansıtılması- muhaliflerini, karşıtlarını korkutma ve korkutarak sindirme. Böylece "Bunlar bize böyle şeyler yapacaklar en azından itaat edelim" duygusunu yaşatmak için, korkutmak için birincisi bunu yapıyor. İkincisi de intikam duygusu. Yani bağlılarına sunmuş olduğu ütopya, sunmuş olduğu mutlak ideallerin, ezilmiş Müslümanların, yıllarca işgalciler tarafından, emperyalistler tarafından insanların intikamını aldığı mesajını veriyor. Dolayısıyla bu intikam duygusu özellikle bağlılarına verdiği bir şey. Somut bir intikam alıyor İşid. Sözle değil bizzat hani Hollywood filmlerinde de olur; kötü adamlar çok pis şeyler yapmışlardır ve bir polis bütün kanunları hiçe sayarak herkesi vurur/intikam alır ve izleyiciyi bir iyilik uğruna yasa dışı, hukuk dışı şeylerle intikam aldığına ikna eder. Bu tarz bir intikam duygusu oluşturuyor. Dolayısıyla karşıtlarını korkutma ve korkutarak sindirme, bağlılarına da intikam duygusunu vererek tatmin etme gibi bir yol izliyor İşid. Buna da geleneksel verileri, geleneksel nasları referans alıyor.

İşid nasıl ortaya çıktı? Belki bu konuları inceleyen sizler "Daha öncesi de vardı" diyebilirsiniz ama halk için İşid, bir anda peyda oldu. Ortada böyle bir örgüt yoktu bir anda ortaya çıkıp yakıp yıkmaya başladı. Nereden geldi bu İşid?

Zamansal olarak, kronolojik olarak geriye çekersek İşid dediğimiz örgüt, Irak el-Kaide'sidir aslında. Ebu Musab Zerkâvi'nin liderliğinde 2003'te ABD'nin Irak'ı işgalinden sonra bölgedeki Sünni aşiretleri ve yapıları örgütlemeye çalışan Irak el-Kaide'si şeklinde vücut bulmuştu. Irak el-Kaide'si, o zaman "Irak İslam Devleti" adını alarak vücut buldu. Daha sonra Suriye meselesine gelince "Irak ve Şam İslam Devleti" adını alarak (Türkçe) İşid ya da (Arapça) Daeş/ Daiş ya da (İngilizce) Isis şeklinde farklı kısaltmalarla ifade edilen örgüte dönüştü. Yani İşid bir anda ortaya çıkmış bir şey değil. ABD'nin Irak işgalinin zehirli bir meyvesi diyebiliriz. Biliyorsunuz bu tarz tepkisel hareketler taban bulamazsa bu kadar büyüyemezler. PKK terör örgütü gibi ya da bu tarz terör örgütleri nasıl taban buluyorlar? Halka çok yoğun, çok büyük bir baskı uygulanıyor. Dolayısıyla

o baskı halk içinde bu bahsettiğim bu intikam ve bir kurtarıcı beklentisini açığa çıkartıyor ve birisi/ birileri -aklı başında ya da deli- bu insanları örgütlediğinde taban bulmuş oluyor. Irak işgali beraberinde Iraklı Sünnilere çok büyük baskılar getirdi. Dolayısıyla Iraklı Sünnilerin hem ABD yönetimi hem de daha sonra Amerika-İran işbirliğiyle iktidara gelen Maliki hükümetinin Şii mezhepçi politikaları toplumda Şii'lere düşmanlığı ve Sünni mezhepçiliğini körükledi. Bu da İşid gibi örgütlerin Şii düşmanı ya da merhametsiz daha büyük bir canavarın toplumsal bir taban bulmasına yol açtı. Burada komploter

orilerine girmeden şunu söyleyebiliriz: Evet. Böyle bir toplumsal tabanı var İşid'in ama bu tarz tepkisel ve psikopatlığa varan düzeyde şiddeti meşru gören örgütleri çok rahatlıkla istihbarat örgütleri yönlendirebilir ve içine sızabilir. Dolayısıyla böyle bir boyutu da söz konusu.

Bu iç savaşın Suriye'yi istikrarsızlaştırmak için Batılılar/emperyalistler tarafından tasarlandığı doğru mu? İşid'i hangi ülke destekliyor? İngilizlerin yardım ettiği doğru mu? Eğer böyle ise neden İngiltere?

İstikrarsızlaştırmayı şöyle cevaplandırabiliriz: Sonuçta ortada bir sorun varsa sorunun kaynağına/ kökenine inmek gerekir. Bu Türkiye'deki terör sorunu için de geçerli, Ortadoğudaki, dünyanın herhangi bir yerindeki sorun için de geçerli. Siz eğer insanlara zulüm ederseniz, toplumsal bir patlamaya yol açacak kadar insanlara bir zulüm ile hükmederseniz yani Firavunluk yaparsanız o, bir şekilde sağlıklı bir yoldan ya da sağlıklı bir yoldan -çoğu zaman sağlıklı bir yoldan- patlak verir. Suriye'nin istikrarsızlaşmasının ana sebebi İran ile Rusya'nın yıllardır Suriye'deki diktatör rejimi desteklemesidir. Dolayısıyla Suriye'deki istikrarsızlığın temel sebebi insanlara en basit en masum insanî haklarını bile çok gören -mesela Kürtlerin kimlik kartı bile yoktu, insanlar elektrik faturalarına bile biraz fazla geldi diye itiraz ettiklerinde işkenceye yatırılıyordu, Suriye'de onüç tane ayrı istihbarat örgütü var- tamamen bir korku imparatorluğu kurulmuştu. Dolayısıyla bunun sonsuza kadar sürmeyeceği belliydi. İnsanlar buna bir şekilde isyan edeceklerdi ve isyan ettiler ve bunu barışçıl bir şekilde yapmışlardı. Ama

altı ay sonra silaha başvurmak zorunda kaldılar ve daha sonra olay 2013'ten itibaren Işid'in sahneye girmesiyle bu hale geldi. Dolayısıyla Suriye'nin istikrarsızlaşmasının sebebi Batı'nın veya birisinin bir oyun yapmasına gerek yok oradaki rejimin zaten insanları çok büyük bir baskı altında tutması, birincisi bu. İkincisi, bu tezi İran'daki Şii mezhepçiliği aslında yayıyor. Çünkü Şii mezhepçileri tıpkı Işid'in Sünni mezhepçiliği yaptığı gibi -ki Işid de aslında aynı dili kullanıyor- hep bir öteki düşmana her şeyi bağlıyor. Mesela antiemperyalizm adı altında "her şeyi Amerika yapıyor, her şeyi İsrail yapıyor, hep Batılılar bizi oyuna getiriyor" diyerek kendi zulümlerini, kendi yaptıklarını meşrulaştırıyor. Tabi ki biz İsrail'i olumlayacak halimiz yok ama İsrail'in öldürdüğünden çok daha fazla insanı Sünni mezhepçileri ve Şii mezhepçileri öldürmüştür. Bu gerçeği saklamak için de bölgede bir günah keçisi ilan ediyorlar "kahrolsun İsrail, kahrolsun Amerika" diyerek kendi zulümlerini örtbas ediyorlar. Bu tabi ki Amerika ve İsrail'in masum olduğu anlamına gelmez ama kendi yerli İsraillerimiz ve kendi Amerikalarımız bize yetiyor. Onlar da bundan faydalanıyorlar. Dolayısıyla Suriye'yi istikrarsızlaştıran Batı değil İran ve Rusya'nın işbirliğinde bir diktatörlük var, Amerika da dolaylı yoldan bunu destekliyor. Buna en güzel örnek olarak geçenlerdeki Atme Kampı'nda ABD'nin yaptığı katliamı gösterebiliriz. ABD uçakları da Suriyeli mazlumları vuruyor, Rus yapımı uçaklar da Suriyeli mazlumları vuruyor, İran Devrim Muhafızları da, Rus

**"Kahrolsun İsrail, Kahrolsun Amerika"
diyerek kendi zulümlerini örtbas ediyorlar.**

paralı askerleri de Suriyeli mazlumları öldürüyor. Suriyeliler arasında acı bir espri vardır; "Suriye halkı sadece uzaylılara karşı savaşıyor" diye.

Nasıl bir Amerikan oyunu bu? "muhalafetin Amerikan oyunu olduğu aslında Esed döneminin iyi olduğu" iddiasının İran tarafından üretildiğini, tamamen kafaları karıştırıp oradaki mazlumiyeti örtbas etmek için, Suriye'deki mazlumları karalamak için üretilmiş bir şey olduğunu düşünüyorum.

Peki, Suriye bu meseleye ne zaman dâhil oldu? Işid, ne zaman, nereden ve neden Suriye'ye girdi?

"Irak İslam Devleti" adı altında Irak'ta faaliyet gösterirken Ebu Bekir el-Bağdadi liderliğinde yani Irak el-Kaide'si iken daha sonra el-Kaide'ye de kafa tutup el-Kaide'den de ayrıldı Işid. Irak el-Kaide'siyken ve Suriye'de de bir savaş yokken Suriye'de ki el-Kaideciler Irak'taki çatışmalara katılmaya Ebu Bekir el-Bağdadi'nin yanına gitmişlerdi. İşte bunlardan bir tanesi Colani adındaki şahıs. Bugünkü Nusra Cephesi'nin lideri. Ve orada Irak'ta savaşıyorlardı bu insanlar ama Suriye'deki kriz silahlı çatışmaya dönüşünce Colani ve ekibi yani örgütün Suriyeli kanadı "Irak İslam Devleti" örgütünden ayrılarak Suriye'ye savaşımaya geçtiler. Suriye'de bir taban bulunca, onlar ve çatışmalarda vs. başarılı olunca Ebu Bekir el-Bağdadi dedi ki "Colani bizim adamımızdır dolayısıyla Suriye'deki unsurlar bize bağlıdır" Colani ise dedi ki "biz Nusra Cephesi'yiz ve Işid ile bir alakamız yok. Biz Suriye için Suriye ile sava-

şıyoruz" Bunun üzerine Nusra Cephesi ile Işid birbirinden ayrıldı ve Işid ile Nusra Cephesi çatışmaya başladı. Şu an Işid'in en çok saldırdığı insan-

lar yine kendilerine en yakın fikriyattaki insanlardır. Böyle tuhaf bir durum da söz konusu. Yani Işid Suriye'ye bu şekilde girdi. Suriye'de bir başarı görünce, Suriye'deki insanların teveccühünü görünce -çünkü Nusra Cephesi Işid gibi vahşi ve psikopat yöntemlere sahip değil- daha bir halk hareketine direniş hareketine dönüşmeye başlamıştı.

Işid'e katılırken bile iyi niyetliydik diyebiliriz herhalde.

Evet. Tabi onların bu deliliklerini görünce ayrıldılar.

Ayrılınca da Işid'in gözünde "mürted" oldular ve onlarla çatışmaya başladılar. Işid Suriye'de şöyle yayılıyor. Esed rejimi kasıtlı olarak elinde tuttuğu bazı yerleri hemen Işid'e terk edip geri çekiliyor ve Işid toprak kazamış oluyor. İkincisi, muhaliflerin kendi kanlarıyla, canlarıyla Esed rejiminden ele geçirdikleri yerler var ama muhalifler aynı zamanda Işid ile savaşıyorlar ve devlet değiller sonuçta, güçleri bir devlet kadar çok fazla değil. Işid arkadan muhalifleri vurup muhaliflerin Esed'ten ele geçirdikleri yerleri ele geçiriyor. Böylelikle şu an toprak yüzölçümü bakımından -çoğu insansız çorak bölgeler de olsa- Suriye'nin %60'ını elinde tutuyor şu an ve petrol ticareti yapıyor ve bu petrolü de Esed rejimine satıyor. Yani Esed ile adı konmamış bir iş birliği içerisinde. Suriye'deki etkinliğinin bu kadar fazla olmasının sebebi bu.

Görünürde PKK ile Esed daha el ele gibi gözüküyor ama şimdi başka bir tablo daha ortaya çıkıyor Işid ile Esed el ele.

Tabii ikisi de el ele. Çünkü Işid bir bahane üretiyor. Buradaki muhaliflerin 15 Mart 2011'de çıkan o hareketini yok etmek için üretilmiş şeyler bunlar. Hepsinin aslında ortak hedefleri bu muhalifleri, bu bir avuç insanın onur direnişini yok etmek. Buradaki temel, Türkiye'deki ve dünyadaki mazlumlara da destek veren insanlara da, yöneticilere de zarar vermek. Dolayısıyla maalesef böyle bir sonuç ortaya çıkmış durumda.

Işid'in mesiyani/mesihçi inançları var mı? Rumların A'mak ve Dâbık'ta Çıkaracağı savaşın rivayet edildiği hadis ile Işid'in icraatları arasında bir bağlantı kurabilir miyiz?

Dediğim gibi Işid kendini "damıtılmış en ideal Sünnilik!" olarak görüyor, Ehl-i Sünnet ve'l Cemaat'ın tek temsilcisi olarak görüyor. Dolayısıyla kendi düşüncesinin dışında, kendi düşüncesine ne kadar yakın olursa olsun kendi düşüncesine katılmayan insanları da tekfir ediyor. Nusra Cephesi olsun, el-Kaide'den başlayarak bütün Sünnileri -zaten Şiiiler mürted/kafir- kendisi dışındaki herkesi kafir olarak görüyor. Dolayısıyla "en muhteşem Sünnilik!" olduğunu iddia ediyor, birincisi bu.

İkincisi, özellikle bizim külliyyamızda/geleneğimizde- Melâhim hadisleri olarak tanımlanan ahir zamanla ilgili mesiyani ya da apokaliptik geleceğe ait hadis rivayetleri söz konusu. Işid bu hadis rivayetlerini özellikle kullanıyor. Ve ahir zamanda, kıyametten önce, Mehdi'nin zuhurundan önce orta doğuyu ele geçirecek yegane İslâm ordusu olarak Melâhim hadislerinde tasvir edilen ordunun kendisi olduğunu söylüyor ve sorunuzda belirttiğiniz

Melâhim hadislerinin Sünni gelenekte önemli bir yeri söz konusu ama mutedil bir çok Sünni âlim bu hadisleri delil almamışlar.

Dâbık, A'mak gibi Suriye'deki yerleşim birimlerine atıf yapan çeşitli rivayetleri kullanıyor bunun için hatta "Dabık" diye bir dergi bile çıkartıyor.

Kendisini teolojik olarak/dinî anlamda bu Melâhim hadislerindeki "vaat edilen kurtarıcı ordu" şeklinde tanımlıyor. Melâhim hadislerinin Sünni gelenekte önemli bir yeri söz konusu ama mutedil bir çok Sünni âlim bu hadisleri delil almamışlar. Maalesef reddetmemişler de. Dolayısıyla bunlar kitaplarda yer almış. Bunlar Kur'an ölçütünde değerlendirilip reddedilmediği için de -delil alınmasa bile- istismar kapısı açık olduğu için bu tarz batıda "New Age" denilen akımlar -Hristiyanlıkta da, Yahudilikte de, Siyonizm'de de bol miktarda bu tarz mesiyani akımlar var- Mehdi merkezli hareketler var -hem Şii dünyada hem Sünni dünyada- ve onlar bu tarz rivayetleri kullanıyorlar. "Mehdi Ordusu" diyor Irak'ta Şii Mukteda Sadr'ın ordusu kendisine. Yani Şii ve Sünni bu tarz zannî rivayetleri kullanarak kendilerine bir meşruiyet atfediyorlar. Işid de kendisine -bağlılarına özellikle- kendisinin hak yolda olduğunu ve hak bir savaş yürüttüğünü, geri kalanların hepsinin kafir/mürted olduğunu anlatmak için bu Melâhim hadislerini kullanıyor ki hadis usulü aç-

sından gaybıtan haber veren bu tarz hadislerin bir çoğunun isnat zincirlerinin uydurma olduğu, bu hadislerin bir çoğunun uydurma olduğu hadis usulü açısından da tespit edilmiş. Bu anlamda Mehmet Durmuş'un bir kitabı var "Haberlerin Ağında Mehdi" Anlam Yayınları'ndan çıktı. Bu bir doktora çalışmasıdır, Melâhim hadislerini isnat açısından inceleyer. Çok iyi bir doktora tezi hazırlamış, "Haberlerin Ağında Mehdi" kitabı bu konuda incelenebilir. Hadislerin isnad açısından sıhhat derecesi nedir diye. Maalesef kimse bunun isnad ve içerik sahilliğine filan bakmıyor. Kendisinin mutlak hak olduğunu bunlar üzerine bina ediyor.

Peki, bu hadis ve rivayet kültürü doğrultusunda İşid'in İstanbul'u fethetmek istediği dolayısıyla saldıracağı ülkeler listesinin başlarında Türkiye'nin de olduğunu söylememiz mümkün mü?

Mümkün tabi çünkü Türkiye toplumu mürted olarak görmekte. Sünni de olsa 80 milyon insanı kâfir olarak görüyor İşid. Türkiye'deki rejim İslâm devleti değil zaten dolayısıyla hem rejimi hem halkı kâfir olarak görüyor. Bununla ilgili Türkçe kitapları da var, Türkçe siteleri de var, Kostantiniyye diye Türkçe bir dergi çıkartıyorlar dediğim gibi. Kostantiniyye dergisinde İstanbul'un fethini sağlayacaklarını ifade ediyorlar ama şu an itibarıyla güçlenmedikleri için Türkiye'ye savaş açmayacaklarını ama ilerde ne olur, zaman ne gösterir bilemeyeceklerini zaten kendileri ifade ediyorlar/yazıyorlar. Dolayı-

Kostantiniyye dergisinde İstanbul'un fethini sağlayacaklarını ifade ediyorlar!

sıyla böyle bir alt zemini var.

İşid'in "Türk halkına mesaj" başlığıyla yayınladığı görüntüler geçtiğimiz ay kamuoyuna yansımıştı. O mesajın içeriği dikkatle incelenirse İşid'in tekfirci ideolojisinin tüm Türkiye'yi nasıl kendisine düşman gördüğü anlaşılır. Bunu yaparken de nasıl İslâmî kavramların tahrif edilmiş hallerini kendisine esas aldığı görülebilir.

Kur'ân'da mevcut bir çok kavramın zannî rivayet ve yorumlar yoluyla nasıl Kur'ân'a ters biçimde birer kin ve nefret silahına dönüştürüldüğünü, "Allah yolunda Cihâd" gibi samimi bir niyetin nasıl da yer yüzünü ifsad için kullanılabileceğini görebilir insan.

Sanırım saldıramamalarının nedenlerinden bir tanesi de İşid için Türkiye, Avrupa ile kendisi arasında bir tampon bölge gibi görünüyor olması.

Evet. Bir de şu an çok güçlü değiller. Sonuçta bunlar in içinde akli başında Saddam Hüseyin döneminden kalan Baasçı generaller var. Herkese saldırırsanız olmaz.

Hitlerin durumu gibi.

Evet. Dolayısıyla zamanla "önce bir yerleşelim ondan sonra belki saldırırız" diye düşündüklerini tahmin ediyorum.

Tarihte daha önce İşid gibi bir grup ortaya çıkmış mı?

Elbette Haricilerin Ezârika kolu gibi şiddeti ölçsüz biçimde kullanan gruplar çıkmış. Ancak ilk kez bu denli psikopatça soykırım uygulayarak -Spyker Askerî Üssü'nü ve çevresini bastı ve binin üzerinde insanı sırf Şii olduğu için kamyon damperlerinin arkasına yığıdı ve insanlık dışı bir şekilde canlı canlı kesti, biçti- her türlü caniliği uyguladı. Dolayısıyla ilk kez İslâm tarihinde bu kadar tarihî eserler, camiler, türbeler -türbeleri tartışabiliriz İslâmî görmebiliriz- ilk kez şiddeti bu kadar çıplak bir şekilde, bu kadar pornografik şekilde uygulayan belki Moğollar vardı bir de İşid var. Ama Moğollar bunu bir dinî saik ile yapmıyorlardı, İşid ise bunu dinî bir saik ile yapıyor. Yani İslâm dünyasında Ezârika koluna benzetilebilir. Bütün hariciler de değil sadece Ezâ-

rika koluna benzetilebilir. Çoluk çocuk öldürmeyi caiz gördüğü için. Ama onlar bile bu kadar kitlesel bir katliamı dine dayandırarak yapmamışlardı. Bu İslâm tarihinde de dünya tarihinde de herhalde bir ilk...

İşid için Selefi, Vahhabi benzeri bir itikada sahip diyebilir miyiz? Yoksa İşid bambaşka bir şey mi?

Mezhepler Tarihi açısından kategorize edersek geniş halkada kendisini İslâm'ın temsilcisi görüyor, bir alt halkada Ehl-i Sünnet'in tek temsilcisi görüyor, bir alt halkada kendisini Selefi itikâd üzerine olduğunu iddia ediyor –diğer Selefler onlardan beri olduklarını ifade ediyorlar ama İşid'in kendisini ifade ediş tarzında söylüyorum- kendini Selefliğin temsilcisi olarak görüyor -mesela videolar da İbn-i Teymiye'nin, İbn-i Kayyım el-Cevziyye'nin ifadelerini kullanır İşid-, bir alt halkada Vahhabilik dediğimiz bütün Selefi değil ama Muhammed bin Abdulvahhab'ın Suudi Arabistan'da çıkartmış olduğu yorumu kendisine menhec/bir yönetem olarak edindiğini söylüyor, bir alt halkasında "Küresel Cihad" dediğimiz el-Kaide ile Usame bin Ladin liderliğinde başlayan hareketi kendisine miras olarak gördüğünü söylüyor ancak El Kaide'nin bugünkü lideri Eymen ez-Zevahiri'nin yoldan çıktığını artık meselenin "Küresel Cihad" yani savaş değil artık "İslâm Devleti" olmasını iddia ediyor. Bunun için de el-Kaide'den ayrı biçimde kendisini ifade ediyor. Kendisinin dayanmış olduğu düşünsel silsile bu. Kendi ifadesi anlamında söylüyorum, diğer Selefi akımlar İşid'i "harici" olarak tanımlasalar da İşid'in kendisi, kendisini Selefi olarak tanımlıyorlar.

Hazır "Küresel Cihad" demişken şunu da soralım Haricilerin vakti zamanında Nehrevan da yaptıklarını şimdi İşid'in yapması ve tüm İslâm coğrafyasını kana bulamak istediği düşünülebilir mi?

Düşünülebilir tabi. Çünkü dediğim gibi tekfir düşüncesini çok yoğun bir şekilde yaptığı için kendisi dışında Nusra Cephesi ile el-Kaide'yi de kâfir görüyor. Kendisi dışındaki çok yakın zihniyetleri bile kâfir görüyor. Suudi Arabistan vatandaşları, Türkiye vatandaşları, dünyadaki herkes. Kendilerine itaat etmez, kendisini benimsemezse öldürülebilir. Bu anlamda kana bulama düşüncesine sahip ki zaten bunu yapıyor. Camileri patlatıyor, Kuveyt'te, Suudi Arabistan'da, Türkiye'de hatta Filistin'de şiddet ey-

lemlerine imza attı.

Az önce Abdulvahhab'tan bahsetmiştik. İtikadî manada yakın olmalarından dolayı Selefi Arap dünyasından İşid'e destek geliyor mu? Ya da İşid'e destek veren İslâm ülkeleri var mı?

Devlet bazında açık bir şekilde İşid'e destek veren bir ülke yok. Ancak dediğim gibi kendisini Selefliğin en iyi temsilcisi en öz temsilcisi olduğunu ve intikam aldığını söylediği için vakti zamanında – bundan 10 yıl önce- el-Kaide'ye bir sempati vardı bu durum gibi 11 Eylül meselesinden dolayı. Sizin yerine intikam alıyor, somut bir zarar veriyor. Amerika'ya ya da Batılı güçlere "sizin öfke duyduğunuz sizi işgal eden güçlere" bir zarar veriyor. Dolayısıyla kitleler Kur'an merkezli düşünmediği için İlâhî adalet, İslâmî adalet duygularıyla değil de daha çok intikam duygularıyla gönüllerine su serpilmesi açısından düşündüğü için kitleler bu tarz somut intikam alan hareketlere sempati duyuyorlar. Bunun sosyolojik olarak böyle bir arka planı var. Dolayısıyla bu sempati duyanlar kimler? Seleflik ile yetiştirilmiş Suudi Arabistanlılar, Irak'ta, Tunus'ta, Kuveyt'te Selefi düşünce ile yetiştirilmiş iş adamları, vaizler, insanlar. Ve bunların bir kısmı İşid'e de sempati duyuyorlar. Neden? Çünkü zaten din anlayışı olarak ortak bir şeye inanıyorlar. Ve İşid daha fazla intikam alıyor. Başta İran'ın mezhepçi politikalarından bahsetmiştik, ona karşı ya da Amerika'ya karşı. Dolayısıyla bu tip hareketlere finans desteği ya da adam desteği için oraya gidiyor insanlar, "hicret" ediyorlar (Bu şekilde tanımlıyor onlar) dolayısıyla bunun böyle bir alt yapısı var. Yoksa bir devletin illa gidip İşid'e destek olması gerekmez. Böyle bir

toplumsal alt yapısı varsa, böyle bir ideolojik akrabalık varsa bu doğal olarak onu desteğe dönüşür. Aynı şey dediğim gibi PKK meselesinde olduğu gibi. Böyle bir hinterlandı varsa oradan bu şekilde destek alabilir ama şunu diyemeyiz şu devlet açıkça şunu destekliyor diyemeyiz ama insanların ona sempati duyması açısından böyle bir ideolojik alt yapısı var.

Peki, itikadî akrabalığı olan S. Arabistan, Türkiye'nin Işid ile mücadele etmesinden dolayı Türkiye için bir tehdit oluşturuyor olabilir mi?

Olamaz. Çünkü Suudi Arabistan Krallığını/rejimini de Işid doğrudan kendisine düşman görmekte. dediğim gibi Suudi Arabistan toplumu içerisinde toplumsal bir sempati ve destek görebilir. İş adamlarından, petrol şeyhlerinden, Suudi Arabistan devleti içerisindeki bazı bürokratlardan ama Suudi Arabistan rejiminden göremez. Çünkü Suudi Arabistan rejimini de kâfir ve Amerikan iş birlikçisi olarak görüyor ve ona karşı da mücadele ediyor Işid. Dolayısıyla Suudi Arabistan evet ideolojik bir akrabalığı ya da benzeştiği yerler olabilir ama bu onun çok iyi anlaştığı anlamına gelmez. Hatta düşman kardeşler tanımı ifade edilebilir.

Düşman kardeşler demeniz iyi oldu. Işid'in ilk hedefi Esed'miş gibi gözüküyor ama bırakın Esed'i öncelikle muhaliflere saldırıyor. Bu sırada muhalifler hem Işid'e karşı hem Esed'e karşı devletsiz bir şekilde savaşp çok zayıf bir hale geliyorlar. Bir liste sıralaması var mı bilmiyorum ama şunu sormak istiyorum. Işid'in Hamas'a bile saldırabileceklerini söylemeleri ama İsrail'e saldırılmalarının sebebi nedir? Esas kardeş kim?

Biz önce yakın çevredeki kâfirleri/mürtedleri temizleyeceğiz!

Işid'in kendi söylemi şu *"biz önce yakın çevredeki kâfirleri/mürtedleri temizleyeceğiz"* bunların başında da İran gelmektedir, Şiiler gelmektedir ve "Sahveciler" gelmektedir. Kendisine muhalefet eden en yakınından itibaren, Nusra'dan itibaren bütün Müslümanlar gelmektedir. Işid'e göre biat edilmesi gereken tek merci/hak yol kendisi olduğu için ken-

disine muhalif her Müslüman grubu ABD işbirlikçisi anlamında "Sahveci" olarak tanımlar. Bunun için tuhaf biçimde hem HAMAS ile hem Taliban ile hem Suriyeli muhaliflerle savaşır.

İSLAMOFOBİ FABRİKASI

Yakınlık derken coğrafi yakınlık mı? İtikadî yakınlık mı? Çünkü İran İsrail'den daha uzakta.

İtikadî, İdeolojik ve coğrafi yakınlık. Uzakta olabilir ama bizim öncelikli düşmanlarımız bunlardır diyor.

Daha sonra Haçlılar ve Yahudilerle, Siyonistlerle savaşırız diyor. Bu onun söylemi. Yani bir Işidçiye sorsanız bunu bu şekilde izah eder.

Ancak dediğim gibi silahlı ve kimliği kapalı ne olduğu belli olmayan dengesiz örgütler istihbarat örgütlerinin yönlendirmesine çok açık hareketlerdir. Mesela HAMAS gibi örgütlerin ya da hareketlerin kimliği açıktır. Lideri kimdir? Ne yapar ne yapmaz? Bunlar bellidir, şeffaftır, halk tabanı vardır –katılırsınız katılmazsınız- ne olduğu bellidir. Ama şimdi bir örgütün ya da bir hareketin liderlerinin kim olduğu belli değilse Ebu Bekir Bağdadi diye bir adam çıktı nedir ne değildir geçmişi nedir kimse bilmez. Bir anda ortaya çıktı, şimdi de kayboldu, muhtemelen vuruldu. Diğer kadro kimdir hiç kimse bilmez. Ama bu adamlar devlet olduklarını iddia ediyorlar. Hâlbuki devletseniz herkesin sizi tanıması gerekir. Bu tarz yüzü kapalı insanlar insanları öldürüyorlar vs. Bu tarz hareketlere istihbarat örgütleri sızabilir ve

yönlendirebilir. Işid'in de yaptıkları yapacaklarının teminatıdır dersek eğer Işid'in de bugün itibari ile bölgede bir İslâm'ı kötü gösterme –İslamofobi dediğimiz- İslâm'dan insanların soğuması ve korkmasına malzeme sağladığı çok açık. Yani bugün Batı'da insanlar Müslüman deyince İslâm'ın adaletini, Hz. Peygamber'in örnekliliğini, Kur'an'ın aydınlığını değil Işid'in psikopat, testere filmini çizgi film durumuna düşüren manyaklıkta şiddet fantezilerini görüyor. İnsanların kafalarına bomba bağlayıp kafalarını uçuruyor, mayının üstüne oturtup havaya uçuruyor, apartmandan aşağı atıyor, kafesin içine koyup havuza batırıyor, yakıyor. Fredi'nin Kabusları gibi bir şey yani. Dolayısıyla bırakın Batı dünyasını

bende bile İslamofobi oluşturdu. Korktum açıkçası. İslâm bu mu diye sormaya başladım. Eğer bilinçli insanlarda bile bunu yapıyorsa düşünün Finlandiya'da, New York'ta, Londra'da yaşayan İslâm'ı hiç tanımayan insanlar için İslâm'ı ne hale sokmuştur. Dolayısıyla İslamofobiye malzeme sağlayan bir fabrika, bir endüstri işlevi görüyor sonuç itibariyle şu an.

İkincisi İsrail'e malzeme sağlayan bir işlev görüyor çünkü diyor ki İsrail "işte ben bu yüzden bu devlet terörünü uyguluyorum. Görüyorsunuz işte bunlar böyle yobaz, terörist Müslümanlar" söylemini meşrulaştırıyor. Ve dediğim gibi Filistin ile ilgili ilk açıklaması İsrail'e yönelik değil oradaki Müslümanlara yönelik. Dolayısıyla sonuçları itibariyle Işid'in batılı ve İsrail'in işine yarayan bir fabrika olduğunu bir endüstri olduğunu söyleyebiliriz. Bu da bir komplo teorisi değildir. Sonuçlara bakarak söylüyoruz çünkü. Yoksa şunu iddia etmiyorum birilerinin iddia ettiği gibi "onu onlar kurdu" gibi. Hayır onu onlar

kurmadı evet demin de dediğimiz gibi böyle bir geleneksel potansiyel, sosyolojik bir potansiyel vardı insanların öfkesi ve geleneksel hadislerde vs. böyle bir potansiyel var. Burada bir canavar açığa çıktı ve bu canavar kimin işine yarıyor ve kim yönlendiriyor? Onlar yönlendiriyor diyebiliriz. Daha mutedil, akılcı olma bağlamında söylüyorum.

Yani özetle şeffaf olmadıkları, tam anlamıyla bir liderleri olmadığı için -zaten yanlış yoldalar- daha da yanlış yönlendirmelerle İsrail'e değil öncelikle Müslümanlara saldırıyorlar diyorsunuz.

Evet.

Konumuz Işid olduğu için başka konulara girmek istemesem de bağlantılı konulara değinmeden de edemiyoruz. Yüzeysel olarak şuna da değinelim. Konusunda uzman hocalarımız" Plkk yani Pyd Türkiye için Işid'den daha tehlikeli. Zira ortada kurulmak istenen İsrail güdümünde ve daha sonra da İsrailleştirilecek bir Kürt devleti var" diyor. Bunu gören Türkiye, sınır ötesi operasyonlardan önce "düşmanımın düşmanı dostumdur" mantığı ile Pyd'yi Işid ile zayıflatmak için Işid'e destek verir mi?

Hayır vermez. Şunun için vermez, Türkiye'nin başından beri izlemiş olduğu politika bahsetmiş olduğum gibi Suriye'deki ılımlı muhalefet dediğimiz Suriyelilerden oluşan Özgür Suriye Ordusu, Ahra-Ş Şam gibi İslâmcı ya da yerel, milliyetçi ya da bir ideolojisi olmayan Suriye'de Esed rejimine karşı silaha sarılmak zorunda kalmış kesimi destekliyor Türkiye. Beğenirsiniz beğemezsiniz ayrı ama Türkiye'nin dış politikası bu yönde. Türkiye hiçbir zaman Işid'e destek olmadı. Çünkü demin de dediğim gibi aslında uzak vadede Işid Türkiye'ye de bir tehdit oluşturuyor. Bu anlamda Türkiye Işid'e düşmanımın düşmanı dostumdur demez, çoğu zaman düşmanın düşmanı da düşmanımızdır. Bunu özellikle "paralel yapı" ve İran ortaklaşa dillendiriyor. Amerika ve İran Türkiye'ye karşı ortak bir dil geliştiriyor bununla ilgili. Türkiye'nin muhalifleri desteklememesi için böyle bir algı operasyonu geliştiriliyor. Başta-ki şey evet doğru, Pyd daha kalıcıdır çünkü orada tabanı vardır ve kendisine göre bir devlet kurabilir. Ama Işid dediğimiz gibi ne olduğu belli değildir ve

buharlaşabilir, başka bir örgüte dönüşebilir, dağılabilir. Dolayısıyla Pkk Işid'den daha önceliklidir. Tabii Türkiye'nin içerisinde de Pkk'nın daha büyük bir tabanı ve tehdidi söz konusudur, son günlerde çözüm sürecinin dondurucuya atılmasıyla görüyoruz. Dolayısıyla Pkk'nın Işid'den daha öncelikli bir tehdit olması bir vakıadır. Ancak bu Türkiye'nin Işid'e destek olduğu anlamına gelmez. Bu da İran ve Amerika'nın dolayısıyla paralel yapı ve Pkk'nın ortak söylemi. Yani Türkiye, Işid'e destek veriyormuş gibi gösterilmeye çalışılıyor. Mesela Suruç'ta bomba patlıyor ya da Kobani'de bir şey oluyor, ne-dense Pkklılar Işid'e karşı savaşmıyorlar da gidip İstanbul'daki masum sivilleri sakallı olmaları nedeniyle öldürüyorlar. Işid ile hiçbir alakaları olmalarına rağmen de-min bahsettiğim gibi Işid onları kâfir ilan etmesine rağmen sakallı birçok insanı vuruyorlar. O sakallılar öldürülüyor. Dolayısıyla burada bir mugalata, polemik var. Amaç bağcıyı dövmek, üzüm yemek değil. Dolayısıyla Türkiye hiçbir zaman Işid'e destek olmadı ama Pkk Işid'den Türkiye için daha tehlikelidir. Çünkü Işid'in dediğim gibi geçmişi çok yeni, Türkiye'de Pkk gibi çok bir tabanı yok. Pkk daha büyük bir tehdit. Dolayısıyla Türkiye Pkk'ya yönelik daha hassastır ama bu Işid'e yönelik hassas olmadığı anlamına gelmez. Ki son yapılan Işid organizasyonları da bunu gösteriyor.

Türkiye, Işid'e destek veriyormuş gibi gösterilmeye çalışılıyor.

Televizyondan Ortadoğu uzmanı olarak tanıtılan bir gazeteciden "Pkk, Işid neyse Nusra da odur. Türkiye eğer Suriye'de bir savaşa girecekse Suriye devleti ile iş birliği yaparak bütün bunlara karşı savaşmalı" mealinde hatırladığım bir söz işitmişim. Bu konuda ne demek istersiniz haklılık payı var mı? Türkiye Suriye topraklarında bir savaş yapacak olursa kimlerle ittifak yapabilir ya da yapmalı?

Bir kere Ortadoğu uzmanı olmak çok basit, ayağa düşmüş bir şeye dönüştü. Bu sözü kim söyledi bilmiyorum ama

öncelikle şunu belirlemek lazım, Türkiye'nin dış politikası başından beri –sıfır sorun politikasından bu yana, Arap Baharı'nın öncesinden bu yana- bölgedeki halkları muhatap alan bir politika. Bölge insanının taleplerini merkeze alan/dikkate alan bir politika. Rejimlerle de ilişkiye girilirken –Davutoğlu dışişleri bakanı iken- bu minvalde girdi. Mesela ne yaptı? Beşar Esed'e dedi ki reformları, demokratikleşmeyi tamamlayın böylelikle halkın taleplerine kulak verin bağlamında bir politikaları vardı. Bunun için de iyi ilişkiler kurmuşlardı Kaddafi ile vs. Onları halklarına yaklaştırmak için bir dil kullanıyordu Türkiye. Bu Arap Baharı dediğimiz ya da Ortadoğu intifadaları dediğimiz süreç başlayınca Libya'da, Suriye'de yine önce bir ara bulucu olmaya çalıştı. Doğrudan bütün muhalifleri desteklemedi Türkiye. Önce dedi ki "masaya oturun, bu işi kavga etmeden, silahla kan dökülmeden yapın" bağlamında bir politika geliştirmeye çalıştı ama bu köklü diktatör-lükler eski alışkanlıklarından vazgeçemedikleri için yani soğuk savaş döneminde 80'lerde insanları katlederek susturuyorlardı ve enformasyonda çok yaygın olmadığı için Hama katliamında olduğu gibi kendi açılarından çok başarılı oluyorlardı, insanları bastırıyorlardı. İnternetin, uydu kanallarının olduğu daha açık bir dönemde o kadar başarılı olamadılar ve dolayısıyla Arap Baharı dediğimiz çeşitli süreçler yaşandı. Bu süreçlerde de Türkiye'nin nasihatlerini ve önerilerini dikkate almadıkları için bir süre sonra artık siz halkın taleplerinden yana yer almak zorunda kalıyorsunuz. Türkiye'de bunu altı ay boyunca bu şekilde yapmıştı.

Esed rejimi üçyüzbin insanı katletti, kimyasal silah

kullanıyor... Esed rejiminin Suriye’de bir geleceği yok. Türkiye nasıl olur da bütün bu on yıldır yirmi yıldır halkları gözetken tutumunu bırakıp tekrar başa dönüp Esed ile masaya oturur. Esed’in şu anda dünyada bir meşruiyeti yok. Neden? Çünkü üçyüzbün insanını öldürmüş.

Bakın Esed, varil bombası diye bir şey kazandırdı dünya tarihine. Varil bombası

ne? Bir varilin içerisine çivi, cam, tnt bombaları konuyor ve rastgele yerleşim birimlerinin üzerine atılıyor. Ve bu atılan bomba büyük bir krater oluşturup deprem etkisi yapıyor. Ve bunu rastgele yapıyor. Düşünün, Fatih’e, Süleymaniye’ye helikopterlerin her gün 1-2 tane bundan attığını düşünün.

Esed rejimi insan hakları açısından, dünya kriterleri açısından –zaten İslâmî açıdan tamamen bir zalim konumunda bu kadar suç işlemiş, eli kana bulanmış rejimle Türkiye’nin iş birliği yapması hem ahlakî açıdan doğru değil hem de çıkarlarına hizmet edecek bir şey değil. İkincisi, Türkiye asla Suriye’de bizzat savaşa girmemeli (şahsi kanaatim) ama oradaki muhalifleri desteklemeli, muhaliflerin ılımlılarını desteklemeli. Nusra dediğimiz şey de İşid değildir. Nusra’nın bir halk tabanı vardır, Suriye halkı tarafından sevilen bir harekettir. Nusra’nın tek problemi zihniyet anlamında hala eski el-Kaide’den kurtulamadığı için hala zihni tutulmalar yaşamaktadır. Ama bir İşid değildir Nusra. Bir de dediğim gibi insanlar bilip bilmeden genellemeler yapıyorlar. Birilerini suçlamak, birilerini övmek için demiyorum. Tespit yapıyorum. Ahraruşşam diye bir hareket var ve halk tabanı var. İnsanlar o insanları seviyorlar ve bu insanlar Suriyeli, dışardan gelmiş değiller. Ve bu insanları destekliyorlar. Ya da Özgür Suriye Ordusu’nu destekliyorlar. O zaman çok biliyorlarsa bu Suriye uzmanı arkadaşlar bir şey önerinler Esed’e, bir seçim yapılsın mesela. Çok şeffaf bir seçim olsun. Birleşmiş milletlerin kontrolünde olsun. İnsanlar kimleri seçiyorsa ortak, geçici hükümet kursunlar ve böylelikle barış sağlansın. Yani Esed rejimi halkını katletmiş bu yok mu sayılacak? Bu şuna benziyor: Yıllardır adam karısını dayak ile komalık yapmış, adamın, bir çocuğu tinerici olmuş, adamın çocuğu tinerici oldu diye siz diyorsunuz ki “bu kadını komaya soktu ama, sonuçta bak bu çocuk tinerici onun için bu kadın evine dönsün” diyorsunuz. Hâlbuki adam suçlu, cezasını çekmeli. Kadını komalık etmiş, çocuğun tinerici olmasının sebebi bu adam. Evi dağıtmış onun için bu çocuk sokağa

düşmüş, tinerici olmuş. Bunun gibi bir şey aslında Suriye’de olan her şey. Önce sorunun kendisini çözmek lazım. Esed rejimini çözmek lazım. Ondan sonra bütün taraflardan olan geçici hükümet kurulabilir belki. Ona da Suriyeliler karar verir. Bizim

buradan konuşmamızda çok bir şey değil yani. Daha birkaç gün önce Duma’da büyük bir katliam ya-

şandı. Pazar yerini patlattı. Bosna’da Srebrenitsa’da yaşananın on katı her gün katliamlar yaşanıyor Suriye’de. Dolayısıyla bunu görmeden, böyle masa başı “Esed’e geri dönsün” filan demek çok makul değil. İşid’in, yani o tinerici çocuğunda çıkmasının sebebi de o. Dolayısıyla İşid’in küçülmesi ya da buharlaşması ya da Suriye’den püskürtülmesi ancak

Türkiye’nin ve bütün dünyanın –Sadece Türkiye’nin de işi değil bu- sorumluluğu. Arap ülkelerinin, İslâm ülkelerinin sorunu. Önce bu Esed denen belanın def edilmesiyle ancak mümkün olabilir.

Çünkü o bu ateşi yakmasaydı şimdi bunları konuşuyor olmayacaktık.

Evet.

Peki mülteci sorunu hakkında ne diyeceksiniz? Kıyıya vuran çocuk cesetleri tüm dünyayı sarstı?

Sahile vuran cansız Suriyeli çocuk bedenleri için duygusallık ve üzüntü kaçınılmaz... Ama bu üzüntü düşüncemizi beslemeli, ajitasyonu değil...

O çocuklar ve aileleri Batı tarafından desteklenen yerli bir diktatörden kaçıyorlardı. Ama Batı'ya doğru kaçıyorlardı. Doğu'ya doğru değil...

Çünkü Doğu yerli diktatörler eliyle nefes alınamaz güvensiz bir yeri onlar için... Doğuda kendi Kardeşleri tarafından ya İslam Cumhuriyeti ambalajıyla hançerleniyor ya Hilafet ambalajıyla köleleştiriliyorlardı ya Arap petrol krallıklarının sonradan görme zevki sefa kahkahalarında fark edilemiyorlardı...

Kardeşlerinin gaflet ve ihaneti karşısında Onlar Batıya doğru bir nefes hamlesi yaptılar... Batı'nın sadece kendisi için hak gördüğü insan hakları ve özgürlüklerden bir kısıntı alabilme çaresizliğinde boğuluyorlardı...

Şimdi Batı karşıtlığı yapmak en ucuz yoldur. Şimdi yapılması gereken neden el kapılarına düştüğümüzün muhasebesidir... Neden İslâmımızın bırakın insanlığı daha kendimize hayrı dokunmuyor neden insan ve toplum tasavvurumuz bu halde? O halde İslâmımızdan İslâm'a dönmemin vaktidir. İnsan ha-

yatına değer veren Şurâya ve istişareye doğaya değer veren bir anlayışa...

Ümmet diye bir şey ideal olsa da kendisi yoktur an itibarıyla. Dolayısıyla olmayan ümmete hilafet aramaya da gerek yoktur. Yapılması gereken şey Ümmeti doğuracak Kur'ânî tasavvuru inşa etmek ve yaymaktır.

Yapılması gereken şey Ümmeti doğuracak Kur'ânî tasavvuru inşa etmek ve yaymaktır.

Bu haritada gördüğümüz şey fitrî ihtiyaçları için feryâd eden ve her gün ölümün bir çok çeşidiyle, işkenceyle, tecavüzle

cezalandırılan bir halkın petro-dolar şeyhlikleri ya da askerî diktalar karşısında yalnız bırakılmasıdır. Hüseyin'in mazlumiyeti üzerinden dinî rant devşirenlerin ihanetleriyle Yezid'e rahmet okutturmasıdır

Öte yanda Allah Gökte mi, eli ayağı var mı diye ciltlerce kitap yazan petrol çılgınlarının sokaklarında, görüntü kirliliği görmek istemediklerinden hiçbir Suriyeli kabul etmediği ama huşu ile namazların edâ edildiği yerdir Arap yarımadası...

İşte onun için her ne kadar gavur da olsa, şirk olarak lânetlenen batı demokrasilerine doğru ölümü gözalarak kaçıyor mazlumlar...

Batıya lanet okumak kendi rezilliğimizi örtmek için kılıf olsa da gerçeği örtemiyor. Gönül isterdi ki bu coğrafya bir barış adası olsun ve tüm Dünya'nın ezilenleri bize doğru kaçsın. Bir gün o da olacak inşallah... Müslümanlar yine hazırlıksız yakalandılar, yine sadece hüznün rüzgarındalar. 1400 Yıldır Kербелâ'ya ağladıkları gibi... Sadece ağlıyorlar...

Elbette ağlayacağız, gözyaşı da öğretir çünkü. Ancak sahillere vuran çocuklarımız felsefî/kelâmî bir sorgulama içinde olmayan teodise/kötülük problemini es geçen, dahası böyle bir kaygısı olmayan bir yığın seküler ya da dindar akademisyenimiz hocamız var.

Ve de Adl meselesi yani ilâhî adalet ve kader meselesi... Hayatın içinden her dem doğmayan, kendini yenilemeyen ilimler kokuşur, çürür taklit ve ezber donukluğuna mahkum olur...

Belki de sahil vuran meleklerimizin zihinlerimizdeki imgesel şoku bunu da hatırlatır bize...

Bir de kendi evlerine sığınan Suriyeli muhacirlere

öfke kusanların ve onlarla ittifak yapanların konu İzlanda'ya gelince misafirperver ve insancıl kesilmeleri manidar...

Aynı rezillik kendi mahallelerinde Suriyeli çocuklara dudak bükenlerin, kıyıya vuran çocuk cesetlerinde insancılıklarının kabarmasında da mevcut... Yazıklar olsun, veyl olsun diyorum. Bizim evimize sığınan bu insanlara karşı Kur'ânî sorumluluklarımız var. Allah hesabını sormadan biz bugün sivil toplum kurujmlarımızı seferber etmeliyiz.

Gerçek manada İslâmî bir otoritenin olmasının sebebi nedir?

Suriye'de ve Irak'ta Şii mezhepçiliği Sünnilere zulmetti ortaya Işid gibi tepkisel intikamcı örgütler çıktı. Onlar da Şiilere zulmetti şimdi de intikamcı Şii mezhepçisi Haşduş Şabi milisleri Sünnilere tekrar zulmediyor. Bu kısır döngü sadece bölgenin daha da ahlâksızlaşmasına "Müslümanların" birbirini boğazlamasına yarıyor. Sonra Batı'yı düşman ilan etmek kolay oysa Batılı güçler bizim hastalıklarımızı birbirimize düşmanlıklarımızı kullanıyorlar

Asıl can alıcı soru şu: Bu şeytanî, kısırdöngünün içinde yer alacak mıyız almayacak mıyız?

Çünkü biz, binanın temelini atmadan çatı kurmaya çalışıyoruz. İslâmî bir otoriteden kastımız önce İslâmî bir topluluğun oluşması gerek. İslâmî toplumun oluşması için de Kur'ân merkezli bir bilincin oluşması lazım, Kur'ânî bir tasavvuru olan, Kur'ânî bir kavram dünyası olan insanların yine Kur'ân'ın gündemleriyle ortak bir -Hz. Peygamber döneminde olduğu gibi- Kur'ân merkezli bir toplum, olması gerekir. O Kur'ân merkezli toplum, Kur'ân ahlâkıyla donanacağından -ki bundan kastım melekler topluluğu değil- mutlak mükemmel insanlardan bahsetmiyorum ama Kur'ân ahlâkı dediğimiz temel ölçüler vardır. Zulüm etmemek, adalet vs. gibi. Bunlarla donanan bir toplum ancak kendi içerisinden insanlar çıkartıp kendi otoritesini kurabilir. Böyle bir toplum yok iken, böyle insanlar yok iken onlara tepeden bir devlet kurmaya çalışmak Işid gibi, İran'daki rejim gibi tepeden aşağıya insanlara zorla dini dayatan, yanlış din anlayışlarını dayatan çarpıklıklar oluşturuyor. Dolayısıyla İslâmî otoriteden önce İslâmî ahlâk ve o ahlâkla donanmış bir toplumu nasıl inşa edebiliriz bunun üze-

Gönül isterdi ki bu coğrafya bir barış adası olsun ve tüm Dünya'nın ezilenleri bize doğru kaçsın.

rine konuşmamız gerekir. Tabi bu da İslâm hangi İslâm sorusuna geliyor. Aslında biz işin çok başındayız. O hangi İslâmın da Kur'ân İslâmı olması gerekir. Kur'ân merkezli bir İslâm Kur'ân merkezli bir peygamber tasavvuru, ehli-sünnet anlayışı, Kur'ân merkezli bir fıkıh anlayışı. Yani Kur'ân'ın ölçüsünden geçmiş Kur'ân'a aykırı ya da Kur'ân'a rağmen değil, Kur'ân'a uygun içtihadları olan, Kur'ân'a uygun hadisleri olan, Kur'ân'a uygun sünneti olan, Kur'ân'a uygun fıkıhı olan bir İslâm anlayışı olursa insanlarda bir Kur'ân toplumu, bir İslâm toplumu oluşabilir.

O zaman zaten kendiliğinden oluşuyor.

Şöyle bir şey var mı mesela "İslâm köftecisi, İslâm kuaförü" zaten Müslümanca kuaförün sahibi Müslümanca davranır. Müslüman ise kasap domuz eti satmaz, eti tartıda iyi verir, kıymayı boyamaz, adaletle hükmeder. Dolayısıyla biz de deriz ki Müslümanın kasabı. İslâm kasabı demiyoruz değil mi? Müslümanların otoritesi de, Müslümanların devleti de kutsal bir devlet değildir. Müslümanlar eğer iyi olurlarsa, içlerinden çıkacak yöneticiler ve yönetimler de, rejimler de İslâmî, İslâm değil ama İslâmî rejim, İslâm'a uygun, Kur'ân'a uygun rejimler ya da yönetimler olacak-

tır. Bu anlamda tabeladan ziyade, etiketten ziyade yapılan işe bakmak lazım. Yoksa bakın Irak Şam İslâm Devleti diyorlar. Ötekisi İran İslâm Cumhuriyeti diyor, Pakistan İslâm Cumhuriyeti diyor, Suudi Arabistan'a gitseniz onlar da kendilerinin İslâmî hükümleri uyguladığını iddia ediyorlar ama birçok batı ülkesinden çok daha Kur'ân'a uzaklar. Adalet, temizlik, işi ehline verme, istişare boyutunda. Yani bir şeyin adının İslâm ya da Müslüman olması değil içeriğinin İslâm'a ya da Kur'ân'a uygun olmasını esas almamız gerekir.

Bütün bu yaşananlar; katliamlar, tekfirler, ayrışmalar, ırkçılıklar vs. bunların sebebi ümmet zihniyetinin ve Kur'ân'ın terkedilmesi olabilir mi? Bunun ilacı nedir?

Son sözümüz şu olsun: Ortak kavram dünyasına ve tasavvurlara sahip insanlar, ortak hedeflere sahip olurlar. Ortak hedeflere sahip toplumlarda ortak bir kültür etrafında birleşebilirler. Bugün ulus devletler çerçevesinde örgütlenmiş, dünya devletleriyle/modern devletlerle muhatabız. Ulus devletler laik/seküler bir anlayışın üzerinde ve ulus üzerine yani bir ırk ya da aynı toprakta yaşama üzerine kurgulanmıştır. Oysa Müslümanın zihni Kur'ânla düşünen ve Kur'ân ahlâkıyla donanan bir toplum inşasını beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla Kur'ânla düşünen, Kur'ânî kavramlarla düşünen, ortak bir Kur'ân havuzunda düşünen bir anlayış olabilirse ancak o zaman insanlar birbirlerine ortak hedefler çizebilirler. Türk, Kürt, Arap, Fars ya da Şii, Sünni, Selefi, Sufi, x cemat, y cemaat değilde Kur'ân'ın çizmiş olduğu genel kavram dünyasıyla düşündüğünde, Hac suresi 78 de ifade edildiği gibi **ben ancak Müslümanlardanım.** dediğinde İslâm kimliğini, Kur'ân merkezinde oluşturabilirse, her şey yerli yerine oturabilirse insanlar ortak bir ümmet bilincine ulaşırlar. Yoksa "bana ne Filistin'den, bana ne Suriye'den, bana ne Mısır'dan" deyince ötekisi de "bana ne Türkiye'den" diyebilir. Ama bizim İslâm kardeşliğini bu çerçevede anlamamız gerekiyor. Dolayısıyla İslâmî kavramlarımızı Kur'ân'a vurarak ve doğal olarak Kur'ân'a uygun olan mütevatir sünnetin uyuymuyla tekrar check etmemiz/test etmemiz gerekir. Burada sünneti de yanlış gündeme taşıdıkları için insanlar –saç, sakal, elbise, hadis rivayetleri, hadis tartışmalarına sıkıştırdıkları için- nebevî sünnet ya da resulün sünneti dediğimiz şey Allah resulünün Kur'ân'ı uygulamasıdır. İşte bu ortak tasavvurla ortak bi toplum inşasıdır sünnet. Dolayısıyla sünneti de bu şekilde algılayabilirsek o zaman bu tartış-

malardan sıyrılarak gerçekten bir Kur'ân toplumu, bir Kur'ân nesli inşaa edebiliriz. Ve bu Kur'ân nesli farklılıkları zenginlik olarak gören, şirkten mümkün olduğunca arınan ve sürekli istişare üzerinde olan her şeyi istişare çerçevesinde oluşturan bir toplum inşaa edebilir.

Yani iş Kur'ân'ın en başına dönüyor. Yaratın Rabbinin adıyla oku! Ki sorun çözülmüş olsun.

Evet.

Röportaj teklifimizi kabul ettiğiniz için de, bu değerli bilgiler için de çok teşekkür ediyoruz.

Ben teşekkür ederim.